

Sy Beom
April 2015

आभाळ - 001

Seat Number

--	--	--	--	--	--

Corporate Accounting & Costing : (2340)

P. Pages : 4

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. Figures to the right indicate full marks.
6. Use of electronic calculator is allowed.

1. Write precise answer (any one). 4
  - a) State Disclosure requirements of contingencies under As-4.
  - b) State items of expenditure included in preliminary Expenses.
2. Swami Ltd. was incorporated on 1st June 2010 to acquire running business of M/s softy from 1st April 2010. The purchase consideration was agreed Rs. 90,000. The following is Trading & P & L. A/c. for the year ended 31st Mar. 2011. 12

Trading P & L A/c.

To Opening stock	89,000	By sales	2,00,000
To Purchases	1,00,000	By CI stock	77,000
To G.P.	88,000		
	<u>2,77,000</u>		<u>2,77,000</u>
To Manager salary	24,000	By Gross profit	88,000
To Administrative Exps	2,400		
To Rent & Rates	3,600		
To Delivery Van Exps	3,300		
To Packing Charges	2,200		
To Debenture Interest	3,000		
To preliminary Exps.	2,850		
To Directors fee	4,000		
To Interest on Purchase consideration	1,875		
To Audit fees	1,775		
To printing	6,000		
To net Profit	33,000		
	<u>88,000</u>		<u>88,000</u>

आभाळ - 001

Consider following informations

- i) Sales are of one commodity and at fixed Rate.
The average of monthly sales for first two months was one half of the average monthly sales of remaining period.
  - ii) Purchase consideration was paid to vendor on 1st Sept. 2010.
  - iii) Interest at 5% P.a. was Paid on purchase consideration upto the date of settlement.
- You are required to prepare the statement showing profit prior & after incorporation.

3. Bhat Industrial Company Ltd. was registered with a nominal capitals of Rs. 10,00,000 divided into 10,000 equity shares of Rs. 100/- each on 31st March 2010 following were the ledger balances of the company.

12

Trail Balance

Debit bal.	Rs.	Credit Bal.	Rs.
Cash in hand	3,000	Creditors	24,700
Opening Stock of Material	40,000	Bills payable	6,900
salaries	12,200	sales	1,20,000
Legal charges	2,200	Return outward	1,200
Return Inward	2,500	Discount	400
Purchases	45,700	Outstanding wages	500
Debtors	30,900	Share capital	1,00,000
Bills Receivable	7,800	general Reserve	4,700
Wages	13,300	profit & loss A/c	10,400
Plant & machinery	59,000	6% Debentures	20,000
Discount	500		
Carriage outward	1,200		
prepaid Insurance	200		
Furniture	24,400		
Loan	4,200		
Adv. Income Tax	2,100		
Power charges	5,600		
Royalties	1,600		
Debenture Interest	400		
Land & Building	32,000		
	2,88,800		2,88,800

Adjustments -

- i) Closing stock valued at Rs. 39,000.
- ii) Depreciate plant & machinery by 15% and furniture by 10%.
- iii) Provide Rs. 8000 for taxation.

- iv) Directors proposed following appropriation -
 1) Transfer to General reserve Rs. 2000.
 2) Dividend of 15% on equity shares.
 Prepare profit & loss of Bhate Industries Ltd. co. in vertical format and necessary schedules.

OR

From the following trial balance of Geeta Co-op. credit society Ltd. Nasik as on 31 Mar. 2009 prepare profit & loss Account and Balance sheet in the prescribed format.

Trail Balance

Particulars	Debit Rs.	Credit Rs.
Share Capital	-	15,00,000
Reserve Fund	-	1,00,000
Members Deposit	-	24,95,500
Unpaid dividend	-	4,200
Staff Provident Fund	-	40,000
Interest	-	3,56,000
Education Fund	-	1,000
Renewal Fees	-	8,000
Sundry income	-	600
Co-op Development Fund	-	4,100
Dividend Equalisation Reserve	-	36,000
Profit & Loss A/c	-	62,000
Interest due on loans	16000	-
Office Furniture	14000	-
Interest on Deposit	1,60,000	-
Salaries & Allowances	60,000	-
Fixed Deposit	3,10,000	-
Printing & stationary	10,800	-
Travelling	1200	-
Insurance	2,000	-
Contribution to Provident Fund	4000	-
Cash in hand	1,400	-
Cash with Bank	28,000	-
Loans to members	40,00,000	-
	46,07,400	46,07,400

Adjustment-

- 1) Interest due on members deposit Rs. 10,000.
- 2) Interest accrued due but not received Rs. 4000.
- 3) Addition to Furniture Rs. 2000 & charge depreciation at 10% on closing balance.
- 4) Audit fee unpaid for the year Rs. 6000.
- 5) Salary due but not paid Rs. 600.
- 6) One employee is given salary advance Rs. 1000.
- 7) Directors proposed the following -
  - a) Dividend to shareholders at 5%.
  - b) Contribution to Dividend Equalisation Fund Rs. 4000.
  - c) Transfer to building Fund Rs. 20,000.
  - d) 5% of net profit to co-op. Development Fund.

4. a). Write precise answer (any one). 4
- i) Write short note on Time keeping.
  - ii) Write short note on Night shift Allowance.

- b) From the following particulars work out the earnings of a worker under. 8

- i) Time Rate.
- ii) Halsey Plan.
- iii) Differential piece Rate.

Normal output per week	-	240 pieces.
Actual output per week	-	300 pieces.
per Hour Rate	-	Rs. 5

No. of working Hours per week 48 hours.

Differential piece Rate-

80% of piece Rate	-	below standard
120% of piece Rate	-	above standard

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

Corporate Accounting & Costing (2440)

P. Pages : 3

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. Figures to the right indicate full marks.
6. Use of electronic calculator is allowed.

1. Write precise answers any one. 4

- i) What is purchase consideration. Explain different methods of purchase consideration.
- ii) Difference between Preference Shares and Equity shares.

2. The Hemant & Co. Ltd. was formed with an authorised capital of ₹ 2,00,000 to acquire the business of Ashish and Bhaskar who shares profit and losses in the ratio of 2 : 1 respectively. The Balance sheet of M/s. Ashish & Bhaskar was under on 31st December 2012. 12

Balance Sheet of M/s. Ashish & Bhaskar.

Liabilities	₹	Assets	₹
Bills Payable	7,200	Land & Building	40,000
Sundry creditors	21,600	Plant & Machinery	20,000
Mr. Ashish's Loan	4,200	Stock	24,000
Capital Accounts		Debtors	23,200
Ashish 66,000		Bills Receivable	6,400
Bhaskar 41,000	1,07,000	Investment	4,800
		Cash	10,600
		Good will	8,000
		Profit and Loss A/c.	3,000
	1,40,000		1,40,000

Terms :

- 1) It was agreed by the company to take over all the assets (excluding cash and investment) at book values with the exception of land and Building and stock which are taken over at ₹.45000 and ₹.20000 respectively.
- 2) The investment sold by the firm for ₹.4,000. They also discharge the loan of Mr's. Ashish. The company took over remaining liabilities. The value of goodwill is fixed at ₹.28,800. The purchase consideration is discharged by issue of 10,000 equity shares of ₹.10 each and balance in cash. Pass opening journal entries and prepare opening Balance Sheet in the books of Ltd. company also calculate P.C.

3. Swastik Company Ltd. issued 10,000 Equity Shares of ₹.100 each at a premium of ₹.10 per share payable as under. 12

On Application ₹.30 including ₹.10 premium, on allotment ₹.30 on share, first call ₹.30 and on share final call ₹.20. Applications for 30,000 shares were received. Application for 18000 shares were rejected and money was refunded. Applicants for 12000 shares were allotted for 10,000 shares on pro-rata. Money over paid on application was applied against allotment money.

Mr. Lalji to whom 2000 shares were allotted failed to pay allotment and first call money. His shares were forfeited. Out of these shares, 4000 shares were issued to Suresh at ₹.70 per share. Second call was not made. Give journal entries including those for cash.

OR

On 1/1/2010 Vishal Ltd. issued 1500, 10% Debentures of ₹.100 each at 10% discount, repayable at 10% premium. The company has offered the option of converting the debentures into equity shares of ₹.100 each at a discount of 10% after 3 years or converting the old debentures in New Debentures carrying 12% interest. On 31st December 2012 holders of 900 debentures opted for shares and remaining for debentures.

The company was regular in paying interest at the end of the year pass journal entries.

4. a) Write precise answers any one. 4

- i) Explain the function wise classification of overheads.
- ii) Distinction between allocation and apportionment of overheads.

b) Find out the machine hour rate from the following information : 8

- a) Purchase price of the Saw mill ₹.90,000
- b) Installation charges ₹.10,000
- c) Life of the machine 10 years at 2000 working hours per year.
- d) Repair charges 50% of the depreciation.
- e) Lubricating oil at ₹.2 per day of 8 hours.
- f) Consumable stores at ₹.10 per day of 8 hours.
- g) Direct wages of the operator at ₹.4 per day of 8 hours.
- h) Consumption of electric power 10 units per hour @ ₹.67 paise per 100 units.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

Macro Economic Analysis - I (2310)

P. Pages : 2

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. Figures to the right indicate full marks.

1. Solve the following long answer question 12
 Explain the meaning of macroeconomics and importance of macroeconomics.
2. Write precise answer **any four**. 16
  - a) Marginal propensity to consume (M.P.C.)
  - b) Meaning of consumption function.
  - c) The classical views on rate of interest.
  - d) Concepts of capital and investment.
  - e) Inflationary Gap.
  - f) Paradox of thrift.
3. Write answers on **any two** of the following : 12
  - a) Explain the Keynesian approach V/s Classical approach.
  - b) Explain the J. B. Say's law of market.
  - c) Explain the circular flow of income.

*****

मराठी रुपांतर

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
6. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालील दिर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा. 12
समग्रलक्षी अर्थशास्त्राचा अर्थ सांगून समग्रलक्षी अर्थशास्त्राचे महत्त्व स्पष्ट करा.
2. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा फक्त चार 16
अ) सिमांत उपभोग प्रवृत्ती (M. P.C.)
ब) उपभोग फलनाचा अर्थ
क) व्याजदराविषयी सनातनी दृष्टीकोन
ड) भांडवल आणि गुंतवणूक संकल्पना
इ) चलनविस्तारक अंतर
फ) बचतीचा विरोधाभास
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. 12
अ) केन्सवादी विरुद्ध सनातनवादी दृष्टीकोन
ब) जे. बी. त्से यांचा बाजारपेठ विषयक नियम स्पष्ट करा.
क) उत्पन्नाचा चक्राकार प्रवाह स्पष्ट करा.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

आभाळ - 004

Macro Economics Analysis - II
(2410)

P. Pages : 2

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.

1. What is inflation? Explain the Demand - pull and Cost - push inflation? 12
2. Write short answer's of **any four** of the following : 16
  - a) Qualitative Credit Control.
  - b) Speculative motive.
  - c) Effects of inflation.
  - d) Disequilibrium in BOP.
  - e) Tobin's approach to demand for money.
  - f) Stagflation.
3. Write answers on **any two** of the following : 12
  - a) What is money? Explain the functions of money?
  - b) Explain the relation between unemployment and inflation with Philips Curve Analysis?
  - c) What is Balance of payment? Explain difference's between Balance of payment and Balance of Trade?

*****

मराठी रूपांतर

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

1. चलनविस्तार म्हणजे काय? मागणी - ताण - निर्मित व खर्च - दाब - निर्मित चलनविस्तार स्पष्ट करा. 12
2. खालीलपैकी कोणत्याही चारांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16
  - अ) गुणात्मक पतनियंत्रण
  - ब) सट्टेबाजीचा हेतू
  - क) चलनविस्ताराचे परिणाम
  - ड) व्यवहारतोलातील असमतोल
  - इ) पैशाच्या मागणीचा टॉबिन दृष्टीकोन
  - फ) मंदियुक्त भाववाढ (Stagflation)
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोची उत्तरे लिहा. 12
  - अ) पैसा म्हणजे काय? पैशाची कार्ये विषद करा.
  - ब) फिलिप्स वक्राच्या सहाय्याने बेकारी आणि चलनविस्तार यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.
  - क) व्यवहारतोल म्हणजे काय? व्यवहारतोल आणि व्यापारतोल यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

आभाळ - 005

Business & Tax Laws
(2320)

P. Pages : 2

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. Figures to the right indicate full marks.

1. Define 'A sale' and 'Agreement to sell.' Distinguish between 'sale and Agreement to sell' **12**
2. Write precise answer **any four**. **16**
  - i) State the rights of consumer
  - ii) Define- 'competent person'
  - iii) Define - 'Assessment year' and 'Previous year'
  - iv) State the need of consumer protection.
  - v) State the meaning of 'proposal and Acceptance of proposal.'
  - vi) Define - 'conditions and warranties'
3. Attempt **any two** of the following. **12**
  - a) Define the concept of 'Assessee' and 'Income' as per Income tax Act.
  - b) Define consideration and state the requirements of consideration.
  - c) Explain the composition and procedure of district forum.

*****

मराठी रूपांतर

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहेत.
6. उजवी कडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. 'मालविक्री आणि मालविक्रीचा ठराव' याचा अर्थ सांगून 'मालविक्री आणि मालविक्रीचा ठराव' यातील फरक सांगा. 12
2. थोडक्यात उत्तरे लिहा. कोणतेही चार 16
  - i) ग्राहकाचे हक्क सांगा.
  - ii) 'करारपात्र व्यक्ति' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
  - iii) व्याख्या द्या. 'कर आकारणी वर्ष व गतवर्ष'
  - iv) ग्राहक संरक्षणाची आवश्यकता स्पष्ट करा.
  - v) प्रस्ताव व प्रस्तावाच्या स्वीकृतीची व्याख्या द्या.
  - vi) 'प्रमुख अटी व दुय्यम अटी' या संकल्पनांचा अर्थ सांगा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
  - a) आयकर कायदाअंतर्गत 'करदाता' व 'उत्पन्न' या संकल्पना स्पष्ट करा.
  - b) प्रतिफलाची व्याख्या सांगून त्याची वैशिष्ट्ये सांगा.
  - c) जिल्हा ग्राहक मंचाची रचना व कार्यपध्दती सांगा.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

Business & Tax Laws (2420)

P. Pages : 2

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. Figures to the right indicate full marks.

1. State the powers of central Government of protect and improvement of environment. 12
2. Write precise answer any four. 16
  - i) State 'Product Patent' and 'Process Patent'.
  - ii) Define the term 'service' and 'person liable to pay service tax' as per service tax act.
  - iii) Explain the concept 'Electronic Record'.
  - iv) Write the objectives of environment protection act.
  - v) Inventions not patentable.
  - vi) Give objectives of "information technology act 2000."
3. Attempt any two of the following. 12
  - i) Explain the procedure for receiving patent.
  - ii) Explain the provision relating to 'offences' and 'penalties' under information technology act 2000.
  - iii) Write the provision of 'payment of service tax and returns' under service tax act 1994.

*****

मराठी रूपांतर

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
6. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. 'पर्यावरणाचे संरक्षण व विकास' याबाबत केंद्र सरकारचे अधिकार स्पष्ट करा. 12
2. कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
  - i) 'वस्तु पेटंट व प्रक्रिया पेटंट' याची माहिती द्या.
  - ii) 'सेवा' व सेवाकर भरण्यास पात्र व्यक्ती' यांच्या व्याख्या सेवाकर कायदानुसार द्या.
  - iii) 'इलेक्ट्रॉनिक अभिलेख' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
  - iv) पर्यावरण संरक्षण कायद्याचे उद्देश लिहा.
  - v) कोणत्या बाबींना पेटंट मिळत नाही ?
  - vi) माहिती तंत्रज्ञान कायदा 2000 ची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
  - i) पेटंट मिळविण्यासाठी वापरली जाणारी पध्दत स्पष्ट करा.
  - ii) माहिती तंत्रज्ञान कायदा 2000 प्रमाणे 'अपराध व शिक्षा' यासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.
  - iii) सेवा कर कायदानुसार 1994 सेवाकर भरणे व विवरण सादर करणे' यासंबंधीच्या तरतुदी लिहा.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

Business Management (2330)

P. Pages : 2

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. Figures to the right indicate full marks.

1. What is management? Explain the importance of management. 12
2. Write precise answer **any four**. 16
  - a) Explain – 'Management as a profession'.
  - b) State the limitations of management by objectives.
  - c) What are the administrative problems in Decision making?
  - d) Explain the techniques of Direction.
  - e) State the meaning of motivation.
  - f) Explain the methods of planning.
3. Attempt **any two** of the following. 12
  - a) Describe the elements of scientific management.
  - b) What are the limitations of planning?
  - c) Explain the process of forecasting.

*****

मराठी रुपांतर

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
6. उजव्या बाजूस दर्शविलेले अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. व्यवस्थापन म्हणजे काय ? व्यवस्थापनाचे महत्व स्पष्ट करा. 12
2. थोडक्यात उत्तरे लिहा कोणतेही चार. 16
  - अ) 'व्यवस्थापन एक पेशा' - स्पष्ट करा.
  - ब) उद्दिष्ट निष्ठ व्यवस्थापनाच्या मर्यादा सांगा.
  - क) निर्णय प्रक्रियेतील प्रशासकीय अडचणी कोणत्या?
  - ड) निर्देशनाची तंत्रे स्पष्ट करा.
  - इ) अभिप्रेरणेचा अर्थ सांगा.
  - फ) नियोजनाच्या पध्दती स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. 12
  - अ) शास्त्रीय व्यवस्थापनाचे घटक विशद करा.
  - ब) नियोजनाच्या मर्यादा कोणत्या ?
  - क) पुर्वानुमानाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

Business Management (2430)

P. Pages : 2

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. Figures to the right indicate full marks.

1. Define the term 'control'. Explain the advantages and limitation of control. 12

2. Write precise answer any four. 16
  - a) State the need of event management.
  - b) Explain the importance of leadership.
  - c) Explain the situationalist Approach of leadership
  - d) What are the principles of co-ordination?
  - e) What is meant by service management?
  - f) State the importance of Human Resource Management.

3. Attempt any two of the following. 12
  - a) Describe the types of control.
  - b) Write the problems of co-ordination.
  - c) Explain the functions of leadership.

*****

मराठी रुपांतर

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
6. उजव्याबाजूस दर्शविलेले अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. 'नियंत्रण' या संज्ञेची व्याख्या द्या. नियंत्रणाचे फायदे आणि मर्यादा स्पष्ट करा. 12
2. थोडक्यात उत्तरे लिहा कोणतेही चार. 16
  - अ) प्रसंग- घटना व्यवस्थापनाची गरज सांगा.
  - ब) नेतृत्वाचे महत्व स्पष्ट करा.
  - क) परिस्थितीजन्य नेतृत्व सिध्दांत स्पष्ट करा.
  - ड) समन्वयाची तत्वे कोणती?
  - इ) सेवा व्यवस्थापन म्हणजे काय?
  - फ) मानव संसाधन व्यवस्थापनाचे महत्व सांगा.
3. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. 12
  - अ) नियंत्रणाचे प्रकार विशद करा.
  - ब) समन्वयातील समस्या लिहा.
  - क) नेतृत्वाची कार्ये स्पष्ट करा.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

Computing Management (2350)

P. Pages : 2

Time : Two Hours

Max. Marks : 30

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. Figures to the right indicate full marks.
6. Use of electronic calculator is allowed.

1. Attempt any two of the following. 10
  - a) How to create stock Group?
  - b) Write the steps to create company with inventory.
  - c) How to create Purchase order?
  - d) Explain unit of measure and write the steps of unit of measure creation.

2. Attempt any two of the following. 10
  - a) Write the method of stock valuation.
  - b) Explain types of pure inventory vouchers.
  - c) Write the steps to create and delete locations.
  - d) Write the steps of cost category creation, alteration and deletion.

3. Attempt any one of the following.

5

- a) What is back up? How to take back up in tally?
- b) What is inventory masters? Write the steps to display alter and delete of inventory masters.

4. Attempt any one of the following.

5

- a) What is VAT? Explain the features and importance of value added Tax.
- b) What is restore? How to restore data in tally.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

आभाळ - 011

ELECTIVE (ANY ONE OF THE FOLLOWING)
a) Entrepreneurship Development
(2361)

P. Pages : 2

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. Figures to the right indicate full marks.

1. What is meant by 'Entrepreneurship'? Enumerate the various types of entrepreneur. **12**
2. Write precise answers **any four**. **16**
  - a) Characteristics of Fabian Entrepreneur.
  - b) Rural entrepreneurship.
  - c) Entrepreneurship in Post - Independence - period.
  - d) Difference between entrepreneur & manager.
  - e) Objectives of Entrepreneurship Development Programme.
  - f) Entrepreneurial qualities of Shri Bhawarlal Jain.
3. Attempt **any two** of the following : **12**
  - a) Importance of entrepreneur in economy.
  - b) Success story of Shri Shantanurao Kirloskar.
  - c) Importance of Entrepreneurship Development Programme.

*****

आभाळ - 011

1

P.T.O

मराठी रुपांतर

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
6. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. उद्योजकता म्हणजे काय? उद्योजकाचे विविध प्रकार विषद करा. 12
2. खालील प्रश्नांची समर्पक उत्तरे द्या. कोणतेही चार 16
  - अ) सावध उद्योजकाची गुणवैशिष्ट्ये.
  - ब) ग्रामीण उद्योजकता.
  - क) स्वातंत्र्योत्तर काळातील उद्योजकता.
  - ड) उद्योजक आणि व्यवस्थापक यांच्यातील फरक.
  - इ) उद्योजकता विकास कार्यक्रमाची उद्दिष्ट्ये.
  - फ) श्री. भवरलाल जैन यांचे उद्योजकीय गुण.
3. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. 12
  - अ) उद्योजकाचे अर्थव्यवस्थेतील महत्त्व.
  - ब) श्री. शंतनुराव किलोस्करांची यशोगाथा.
  - क) उद्योजकता विकास कार्यक्रमाचे महत्त्व.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

आभाळ - 014

ELECTIVE (ANY ONE OF THE FOLLOWING)
d) Financial Analysis & Business Journalism
(2364)

P. Pages : 2

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. Figures to the right indicate full marks.

1. What are the different tools of Financial Analysis ? Explain in brief. **12**
2. Write precise answers **any four**. **16**
  - i) Explain the limitations of Ratio Analysis.
  - ii) Working capital concept.
  - iii) Fund flow statements.
  - iv) Types of financial statements.
  - v) Meaning of Ratio Analysis.
  - vi) Cost volume profit analysis.

आभाळ - 014

1

P.T.O

3. Attempt any two.

- a) You are required to calculate :
 i) Current ratio
 ii) Quick ratio from the following balance sheet.

Balance Sheet

Liabilities		Assets	
Share Capital	20,00,000	Land & Building	23,00,000
Reserves	9,00,000	Stock	14,90,000
Profit & Loss A/c	6,00,000	Sundry Debtors	4,10,000
Bills Payable	4,00,000	Bill Receivable	3,00,000
Other current liabilities	9,00,000	Cash at Bank	3,00,000
	48,00,000		48,00,000

- b) From the following Balance Sheet of M/s Shah and Company, for the year starting from 31st Dec. 2009 and 2010, Prepare a statement showing sources and application funds –

Balance Sheet

Liabilities	2009 Rs.	2010 Rs.	Assets	2009 Rs.	2010 Rs.
Share Capital	4,00,000	5,75,000	Plant	75,000	1,00,000
Trade Creditors	1,06,000	70,000	Stock	1,21,000	1,36,000
P & L A/c	14,000	31,000	Debtors	1,81,000	1,70,000
			Cash	1,43,000	2,70,000
	5,20,000	6,76,000		5,20,000	6,76,000

- c) The summarised Balance Sheet of ABC Ltd. as on 31st March 2009 and 31st March 2010 were as follows.

Balance Sheet

Liabilities	31-3-2009	31-3-2010	Assets	31-3-2009	31-3-2010
Share Capital	4,50,000	4,50,000	Fixed Assets	4,00,000	3,20,000
General Reserve	3,00,000	3,10,000	Investments	50,000	60,000
P & L A/c	56,000	68,000	Stock	2,40,000	2,10,000
Creditors	1,68,000	1,34,000	Debtors	2,10,000	4,55,000
Prov. for taxation	75,000	10,000	Bank	1,49,000	1,97,000
Mortgage Loan	-	2,70,000			
Total	10,49,000	12,42,000		10,49,000	12,42,000

Additional Information :

- i) Investment costing Rs. 8,000 were sold during the year for Rs. 8,500.
 ii) Provision for taxation made during the year was Rs. 9,000
 iii) During the year fixed assets costings Rs. 10,000 were sold for Rs. 12,000 and the profit was credited to profit & loss A/c
 iv) Dividends paid during the year amounted to Rs. 40,000
 Prepare only funds from operations.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

ELECTIVE (ANY ONE OF THE FOLLOWING)
a) Entrepreneurship Development
(2461)

P. Pages : 2

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. Figures to the right indicate full marks.

1. What is meant by Entrepreneurship Development? Explain in brief internal factors affecting Entrepreneurial development. 12
2. Write precise answer **any four**. 16
  - a) Educational factor and Entrepreneurial development.
  - b) Importance of Project Report.
  - c) Functions of DIC.
  - d) Stages involved for registration.
  - e) Explain the External sources of raising capital.
  - f) Explain social model.
3. Attempt **any two** of the following. 12
  - a) Functions of MITCON.
  - b) Explain Integrated Model.
  - c) Explain Estimation of working capital.

*****

मराठी रुपांतर

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
6. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. उद्योजकता विकास म्हणजे काय? उद्योजकता विकासावर परिणाम करणारे अंतर्गत घटक थोडक्यात स्पष्ट करा. 12
2. थोडक्यात उत्तरे लिहा कोणतेही चार. 16
  - अ) शैक्षणिक घटक आणि उद्योजकता.
  - ब) प्रकल्प अहवालाचे महत्त्व.
  - क) जिल्हा उद्योग केंद्राची कार्ये.
  - ड) नोंदणीचे टप्पे.
  - इ) भांडवल उभारणीचे बहिर्गत मार्ग.
  - फ) समाज शास्त्रीय सिध्दांत स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. 12
  - अ) मिटकॉनची कार्ये.
  - ब) एकत्रितेचा आदर्श स्पष्ट करा.
  - क) खेळत्या भांडवलाचा भविष्यकालीन अंदाज स्पष्ट करा.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

आभाळ - 016

ELECTIVE (ANY ONE OF THE FOLLOWING)
b) Business Ethics & Corporate Governance
(2462)

P. Pages : 2

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. Figures to the right indicate full marks.

1. Define corporate Governance. Explain good practices of corporate Governance. **12**
2. Write precise answers (**any four**). **16**
  - a) Remedies on the difficulties at Sanctity of work place.
  - b) Professional code for consumers.
  - c) Principles of Corporate Governance.
  - d) Safeguard of employees.
  - e) Mission statement of the corporation.
  - f) Code related to copy right.
3. Attempt **any two** of the following. **12**
  - i) Narayan Murthy committee Report 2003.
  - ii) Difficulties facing at sanctity of work place.
  - iii) Role of Accountant in Corporate sector.

*****

मराठी रुपांतर

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
6. उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

1. कंपनी कारभारावरील नियमनाची व्याख्या द्या. कंपनी कारभारावरील नियमनाचे उत्कृष्ट सराव विशद करा. 12
2. अचूक उत्तरे लिहा कोणतेही चार. 16
  - a) कामाच्या ठिकाणावरील पावित्र्यातील अडचणींवरील उपाय.
  - b) उपभोक्ता / ग्राहकांबाबतची व्यावसायिक आचारसंहिता.
  - c) कंपनी कारभार नियमनाची तत्वे.
  - d) कामगार सुरक्षा.
  - e) प्रमंडळाचे घटनापत्रक (मिशन स्टेटमेंट).
  - f) प्रतिलिपी संबंधी आचार संहिता (Code related to copy right).
3. कोणतेही दोन सोडवा. 12
  - i) नारायण मूर्ती समिती अहवाल 2003.
  - ii) कामाच्या ठिकाणावरील पावित्र्यातील अडचणी.
  - iii) प्रमंडळ क्षेत्रातील लेखापालाची (अकौंटंट) भूमिका.

*****

--	--	--	--	--	--

ELECTIVE (ANY ONE OF THE FOLLOWING)
d) Financial Analysis & Business Journalism
(2464)

P. Pages : 2

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. Figures to right indicate full marks.
6. Use the non programmable calculator.

1. A company is contemplating to purchase a machine. Two machines A and B are available, each costing ₹. 5 lakhs. In comparing the profitability of the machines, a discounting rate of 10% is to be used and machine is to be written off in 5 years by straight line method of Depreciation with nil residual value. Cash in flow after tax are expected as follows. **12**

Year	Machine A	₹. in lakhs Machine B
1	1.5	0.5
2	2.0	1.5
3	2.5	2.0
4	1.5	3.0
5	1.0	2.0

Indicate which machine would be profitable using the following method of ranking investment proposal.

- i) payback method for both. The discounting factors at 10% are.

Year	Discounting factor
1	0.909
2	0.826
3	0.751
4	0.683
5	0.621

2. Attempt Any Four.

16

- i) Importance of Mass Communication.
- ii) Need for Business Journalism.
- iii) Press Council of India.
- iv) Net Present value.
- v) Growth of Mass Media in India.
- vi) Profitability Index.

3. Attempt Any two.

12

- 1) Explain the Qualities of a Journalism.
- 2) Describe Social Responsibility of Business Journalism.
- 3) Meaning of Journalism And Types of Journalism.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

ELECTIVE (ANY ONE OF THE FOLLOWING)
a) Modern Banking & Financial System
(2371)

P. Pages : 2

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. Figures to the right indicate full marks.

1. Explain the commercial banking system in India. 12

2. Write precise answers any four. 16
  - a) Functions of urban co-operative banks.
  - b) Concept of Board for financial supervision (B.F.S.)
  - c) Soundness indicators of banks.
  - d) What is mean by offshore banking?
  - e) Euro currencies market.
  - f) Nature of Regional Rural Banks in India.

3. Attempt any two. 12
  - a) What are problems of primary agricultural credit societies?
  - b) Explain the various government sponsored scheme.
  - c) Explain the functions of International Bank.

*****

मराठी रुपांतर

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
6. उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

1. भारतातील व्यापारी बँकाची रचना स्पष्ट करा. 12
2. खालील पैकी चारांची उत्तरे लिहा. 16
  - अ) नागरी सहकारी बँकाची कार्ये.
  - ब) वित्तीय पर्यवेक्षण मंडळ संकल्पना.
  - क) बँकाचे सुदृढ निर्देशक.
  - ड) विदेशातील बँकींग व्यवहार (off shore Banking)
  - इ) युरोचलन बाजार.
  - फ) भारतातील प्रादेशिक बँकाचे स्वरूप.
3. खालील पैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. 12
  - अ) प्राथमिक शेतकी सोसायट्यांच्या समस्या कोणत्या आहेत.
  - ब) शासन पुरुस्कृत विविध योजना स्पष्ट करा.
  - क) आंतरराष्ट्रीय बँकाची कार्ये स्पष्ट करा.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

ELECTIVE (ANY ONE OF THE FOLLOWING)
c) Retail Management
(2373)

P. Pages : 2

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.

1. Explain the prospects of Retailing in India. 12
2. Write the precise answers **any four**. 16
  - a) Concept of Retail & Retailing.
  - b) The concept of direct mail retailing.
  - c) State the store based retail format by size.
  - d) State the retail life cycle theory.
  - e) State the challenges of retail development in India.
  - f) State the store base retail format by ownership.
3. Attempt **any two**. 12
  - a) Describe the concept theory of wheel of retailing.
  - b) Explain the retail environment.
  - c) Explain the MRP regime in India.

*****

मराठी रूपांतर

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.

1. भारतीय किरकोळ विक्री व्यवस्थेचे भवितव्य स्पष्ट करा. 12
2. थोडक्यात उत्तरे लिहा कोणतेही चार. 16
  - अ) किरकोळ विक्री व किरकोळ विक्री व्यवस्था यांची संकल्पना.
  - ब) प्रत्यक्ष टपाल किरकोळ विक्री व्यवस्था संकल्पना सांगा.
  - क) आकारावर आधारित भांडारसहित किरकोळ विक्री पध्दती सांगा.
  - ड) किरकोळ विक्री जीवनचक्राचा सिद्धान्त सांगा.
  - इ) भारतातील किरकोळ विक्री विकासातील आव्हाने सांगा.
  - फ) किरकोळ विक्री केन्द्रांच्या मालकी हक्कावर आधारीत किरकोळ विक्री व्यवस्था सांगा.
3. खालीलपैकी कोणतेही दोन सोडवा. 12
  - अ) किरकोळ विक्री व्यवस्था चक्रांचा सिद्धान्त यावर वर्णन करा.
  - ब) किरकोळ विक्री पर्यावरण स्पष्ट करा.
  - क) भारतातील कमाल किरकोळ विक्री किंमत अधीनियम स्पष्ट करा.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

ELECTIVE (ANY ONE OF THE FOLLOWING)
d) Statistics & Operation Research
(2374)

P. Pages : 2
Time : Two Hours

Max. Marks : 40

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. Figures to the right indicate full marks.
6. Use of calculator, log tables and statistical tables is allowed.

1. Attempt any two.

10

- a) Define:
  - i) Symmetric matrix.
  - ii) Skew symmetric matrix.
  - iii) Orthogonal matrix.
- b) Solve the following set of linear equations using matrix inversion method.

$$x + 2y = 2$$

$$3x - 4y - 1 = 0$$
- c) Out of 800 families with 4 children's each, how many would be expected to have.
  - i) 2 boys and 2 girls,
  - ii) At least one boy
  - iii) No girls.
 Assume equal probabilities for boys and girls.

2. Attempt any two

10

- a) Explain.
  - i) Even function and add function
  - ii) One - one function and onto function.

- b) Apply the North-West corner method to find a starting solution for the following transportation problem.
 $a_1 = 1, a_2 = 16, a_3 = 7, a_4 = 8$
 $b_1 = 3, b_2 = 4, b_3 = 5, b_4 = 2, b_5 = 8$
 Where a_i is the availability at the i th origin & b_j is the requirement at the j th destination.
- c) Between the hours 1 P. M. and 3 P. M. the average number of phone calls per minute coming into the switchboard of a company is 2.3. Find the probability that during one particular minute, there will be at most 2 phone calls.

3. Attempt any two.

10

- a) Define
 i) Feasible solution.
 ii) Basic feasible solution.
 iii) Optimum solution.
 of a transportation problem.
- b) Find the initial basic feasible solution of the following transportation problem by Vogel's approximation method.

	Ware - house				Capacity
	W_1	W_2	W_3	W_4	
Factory					
F_1	19	30	50	10	7
F_2	70	30	40	60	9
F_3	40	8	70	20	18
Requirement	5	8	7	14	34

- c) Solve the following system of equations using crammer's rule :
- $$5x - y + 4z = 5$$
- $$2x + 3y + 5z = 2$$
- $$5x - 2y + 6z = -1$$

4. Attempt any two.

10

- a) Which of the following are functions, if
 $A = \{a, b, c, d\}, B = \{1, 2, 3, 4, 5\}$?
 i) $P = \{(a, 1), (b, 1), (c, 3), (d, 4)\}$
 ii) $Q = \{(a, 1), (a, 2), (c, 1), (d, 4)\}$
 iii) $R = \{(a, 3), (b, 3), (c, 3), (d, 3)\}$
- b) A random variable $X \rightarrow B(n = 6, p)$. Find p if,
 $9P(x = 4) = P(x = 2)$
- c) Define Poisson distribution. State its mean and variance. Also give three real life situations where it can be applied.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

ELECTIVE (ANY ONE OF THE FOLLOWING)
e) Production & Operation Management
(2375)

P. Pages : 2

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All question are compulsory.
5. Figures to the right indicate full marks:

1. Write the definition of production planning. Describe the meaning & objectives of production planning. 12
2. Write precise answers any four: 16
  - a) Scope of production management.
  - b) Program Evaluation & Review Technique.(PERT)
  - c) Just in Time Management. (JIT)
  - d) Principles of plant layout.
  - e) Characteristics of a Good Design.
  - f) Intermittent production system.
3. Attempt any two of the following. 12
  - a) Factors Affecting plant layout.
  - b) Weber's theory of Industrial Location.
  - c) Explain the procedure of Routing.

*****

मराठी रुपांतर

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शार्पचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
6. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. उत्पादन नियोजनाची व्याख्या सांगा. उत्पादन नियोजनाचे अर्थ व उद्दिष्टे स्पष्ट करा. 12
2. थोडक्यात उत्तरे लिहा कोणतेही चार. 16
  - अ) उत्पादन व्यवस्थापनाची व्याप्ती.
  - ब) कार्यक्रमाचे तांत्रिक मूल्यमापन. (पर्ट)
  - क) जस्ट इन टाईम व्यवस्थापन.
  - ड) यंत्र रचनेची तत्वे.
  - इ) चांगल्या वस्तु आराखड्याची वैशिष्ट्ये.
  - फ) गटागटाने उत्पादन होणारी यंत्रणा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन सोडवा. 12
  - अ) यंत्र रचनेवर परिणाम करणारे घटक.
  - ब) उद्योग स्थानासंबंधी वेबेरचा सिद्धांत.
  - क) मार्ग निर्धारणाची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

ELECTIVE (ANY ONE OF THE FOLLOWING)
a) Modern Banking & Financial System
(2471)

P. Pages : 2

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. Figures to the right indicate full marks.

1.	Explain the structure of Indian money market.	12
2.	Write precise answers any four .	16
	i) National stock exchange.	
	ii) Explain the functions of SEBI.	
	iii) Classification of Non – banking financial institution.	
	iv) Universal banking.	
	v) International financial crisis.	
	vi) Causes of financial crisis.	
3.	Attempt any two .	12
	i) Explain the reforms in Indian money market.	
	ii) Regulatory challenges in universal banking.	
	iii) The security scam in India.	

*****

मराठी रूपांतर

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.
6. उजव्या बाजूस गुण दर्शविले आहे.

1. भारतीय नाणे बाजाराची रचना स्पष्ट करा. 12
2. खालीलपैकी चाराची उत्तरे लिहा. 16
  - 1) राष्ट्रीय रोखे बाजार.
  - 2) सेबीची कार्ये स्पष्ट करा.
  - 3) बँकेतर वित्तिय संस्थांचे वर्गीकरण.
  - 4) वैश्विक बँकिंग.
  - 5) आंतर राष्ट्रीय वित्तिय संकट.
  - 6) वित्तिय संकटाची कारणे.
3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. 12
  - 1) भारतीय नाणे बाजारातील सुधारणा स्पष्ट करा.
  - 2) वैश्विक बँकिंग क्षेत्रातील कायदेशिर आव्हाने.
  - 3) भारतातील प्रतिभूती घोटाळा.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

ELECTIVE (ANY ONE OF THE FOLLOWING)
c) Retail Management
(2473)

P. Pages : 2

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. Figures to the right indicate full marks.

1. What is Merchandising ? Explain role and responsibilities of Merchandisers. 12
2. Write precise answers **any four**. 16
  - a) Concept of Lifestyle Merchandising.
  - b) Reasons for failure of some Malls in India.
  - c) Electronic retailing.
  - d) Franchise market.
  - e) Retail life cycle theory.
  - f) Store format by location
3. Attempt **any two** of the following. 12
  - a) Factors affecting the merchandising function.
  - b) The emergence of malls in India.
  - c) Evolution of Franchising.

*****

मराठी रूपांतर

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
6. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. मर्चण्डाइझिंग म्हणजे काय ? मर्चण्डाइझरची भूमिका आणि जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा. 12
2. थोडक्यात उत्तरे लिहा कोणतेही चार. 16
  - अ) जीवनशैली मर्चण्डाइझिंग संकल्पना.
  - ब) भारतातील काही मॉल्स अपयशी ठरण्याची कारणे.
  - क) इलेक्ट्रॉनिक रिटेलिंग
  - ड) फ्रँचाइझ मार्केट.
  - इ) किरकोळ विक्री जीवनचक्र सिध्दांत.
  - फ) विक्री केंद्राच्या स्थानावर आधारित किरकोळ विक्री व्यवस्था.
3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन सोडवा. 12
  - अ) मर्चण्डाइझिंग कार्यावर परिणाम करणारे घटक.
  - ब) भारतात मॉलचा उदय.
  - क) मक्ताधिकाराची उत्क्रांती.

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

ELECTIVE (ANY ONE OF THE FOLLOWING)
d) Statistics & Operation Research
(2474)

P. Pages : 3

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. Figures to the right indicate full marks.
6. Use of statistical table and electronic calculator is allowed.
7. Symbols and abbreviations have their usual meaning.

1. Attempt any two.

10

a) Solve the following L.P.P. graphically :

$$\text{Max. } Z = 5x + 7y$$

$$\text{Subject to } x + y \leq 7$$

$$x + 2y \leq 10$$

$$2x + y \leq 12$$

$$\text{with } x, y \geq 0$$

b) A random sample of 400 flower stems has an average length of 10 cm. Can this be regarded as a sample from a large population with mean 10.2 cm. and a s.d. of 2.25 cm. at 5% level of significance ?

c) Define normal probability distribution. Also state its important properties.

2. Attempt any two.

10

- a) Define the following statistical terms :
- Parameter and statistic.
  - Null hypothesis and alternate hypothesis.
  - Level of significance.
- b) Mean and s. d. of the wages of 6000 workers engaged in a factory are Rs. 1200 and Rs. 400 respectively. Assuming the distribution to be normal ; estimate :
- Number of workers getting wages between Rs. 600 and Rs. 900 and
  - Proportion of workers getting wages between Rs. 1100 and Rs. 1500.
- c) Given the following pay - off table :

States of nature	Acts			Probability
	X	Y	Z	
A	-20	-50	200	0.3
B	200	-100	-50	0.4
C	400	600	300	0.3

Find the decisions to be recommended under
 i) - EMV criterion and ii) EOL criterion
 Also calculate EVPI.

3. Attempt any two.

10

- a) A large corporation employs both men and women to do the same kind of work. It is claimed that the average hourly output of men is less than that of women. Following information was collected :

	Sample size	Sample mean	Sample s.d.
Men	30	150	$\sqrt{70}$
Women	36	153	$\sqrt{74}$

Is the average hourly output of men significantly lower than women at 5% L.O.S ?

b) Pay – offs of three actions and four events are tabulated below :

Actions	Events			
	A	B	C	D
I	4	0	-5	3
II	-2	6	9	1
III	7	3	2	4

Find optimal decisions under :

- i) Maximin criterion
- ii) Regret criterion and
- iii) Laplace criterion

c) Define the following terms used in L.P.P.

- i) Solution
- ii) Feasible solution and
- iii) Optimal solution.

4. Attempt any two.

10

a) A supplier of electronic components controls his manufacturing process so that the proportion of faulty products is supposed to be only 5%. Out of 400 components supplied in one batch 26 proved to be faulty. Has the process gone out of control to produce too many faulty components at 1% L.O.S ?

b) Define the following terms used in statistical decision theory.

- i) Acts and states of nature.
- ii) Pay-off and pay-off table.
- iii) Regret or opportunity loss.

c) Solve the following L.P.P. graphically.

$$\begin{aligned} \text{Min.} \quad & Z = 2x + y \\ \text{subject to} \quad & x + 2y \leq 10 \\ & x + y \geq 1 \\ & y \leq 4 \\ \text{with} \quad & x, y \geq 0. \end{aligned}$$

*****

Seat Number

--	--	--	--	--	--

ELECTIVE (ANY ONE OF THE FOLLOWING)
e) Production & Operation Management
(2475)

P. Pages : 2

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. Figures to the right indicate full marks.

1. Write the definition of "material handling". Explain the equipment's of material handling. 12
2. Write precise answers **any four**. 16
  - a) Function of purchasing department.
  - b) Importance of total quality management.
  - c) Maximum stock level.
  - d) First in first out method (FIFO).
  - e) Method of market purchasing.
  - f) Principles of total quality.
3. Attempt **any two** of the following. 12
  - a) Explain the meaning & objectives of quality circles.
  - b) Explain the importance & nature store management.
  - c) Explain the methods of purchasing.

*****

मराठी रुपांतर

Time : Two Hours

Max. Marks : 40

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
6. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. माल हाताळणीची व्याख्या लिहा माल हाताळणीची साधने सविस्तर स्पष्ट करा. 12
2. थोडक्यात उत्तरे लिहा कोणतेही चार. 16
  - अ) खरेदी विभागाची कार्ये.
  - ब) एकूण गुणवत्ता व्यवस्थापनाचे महत्व.
  - क) जास्तीत जास्त साठा पातळी.
  - ड) प्रथम आला प्रथम दिला पध्दती (FIFO).
  - इ) बाजार खरेदी पध्दत.
  - फ) एकूण गुणवत्तेची तत्वे.
3. खालीलपैकी कोणतेही दोन सोडवा. 12
  - अ) गुणवत्ता चक्राचा अर्थ व उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.
  - ब) साठा व्यवस्थापनाचे महत्व व स्वरूप स्पष्ट करा.
  - क) खरेदीच्या पध्दती स्पष्ट करा.

*****